

Μεθοδολογία Ομάδας Ταινιοθήκης

Περιεχόμενα:

1) Τι είναι η ομάδα ταινιοθήκης;	σελ.2
2) Συντονισμός	σελ. 2
3) Ανάλυση παρουσίασης	σελ.2
4) Τα είδη των παρουσιάσεων	σελ.3
Α) Θεματικές παρουσιάσεις	σελ.3
Β) Υποθέσεις εργασίας (Case studies) & Σκιαγράφιση (Profiling)	σελ.3
5) Τα στάδια προετοιμασίας της παρουσίασης	σελ.3
ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ	σελ.4
Α) Οι θεματικές	σελ.5
Β) Τα διαγράμματα	σελ.6
ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ	σελ.6
Γ) Οι εισηγήσεις	σελ.7
Δ) Η ταινία	σελ.7
Ε) Η προβολή σε Powerpoint	σελ.7
ΣΤ) Τα μέσα πρόσκλησης για την παρουσίαση	σελ.8
i. Μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου	σελ.8
ii. Αφίσες	σελ.8
iii. Μέσα κοινωνικής δικτύωσης	σελ.8
6) Η παρουσίαση	σελ.8
<i>Παράρτημα 1 - Κανονισμός Ομάδας Ταινιοθήκης</i>	σελ. 10
<i>Παράρτημα 2 - Κανόνες Συγγραφής Εισηγήσεων</i>	σελ. 11
<i>Παράρτημα 3 - Υπόδειγμα Εισήγησης</i>	σελ. 13
<i>Παράρτημα 4 - Υπόδειγμα προβολής Powerpoint</i>	σελ. 20

1) Τι είναι η Ομάδα Ταινιοθήκης;

Η Ομάδα Ταινιοθήκης είναι μία από τις ομάδες που δραστηριοποιούνται στο πλαίσιο του Εργαστηρίου Εγκληματολογικών Επιστημών (ΕρΕγΕπ) της Νομικής Σχολής του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης και αναλαμβάνει την εισήγηση ενός εγκληματολογικού θέματος με τη παράλληλη προβολή μιας ταινίας/ντοκυμαντέρ ή μέρους αυτών. Στην παρουσίαση, τα μέλη (εφόσον η παρουσίαση είναι συλλογική) παρουσιάζουν τις εισηγήσεις που έχουν προετοιμάσει για το θέμα, στο διάστημα μεταξύ των οποίων προβάλλεται το οπτικοακουστικό υλικό που αναφέρεται στο θέμα της παρουσίασης. Συνεπώς, μέσα από την Ομάδα Ταινιοθήκης, το μέλος μπορεί ν'αναλάβει, να διεκπεραιώσει και να παρουσιάσει μία ή περισσότερες εισηγήσεις, με την επιπρόσθετη χρήση οπτικοακουστικού υλικού.

2) Συντονισμός

Για την καλύτερη συνεννόηση και συντονισμό των ομάδων που αναλαμβάνουν μια παρουσίαση, γίνονται συναντήσεις των μελών. Στις συναντήσεις αυτές, τα μέλη ενημερώνουν για την εξέλιξη της παρουσίασης που έχουν αναλάβει, αναφέρουν προβλήματα ή προβληματισμούς, και ενδεχομένως ζητούν τη συνδρομή άλλων μελών και/ή του Διευθυντή/τριας του Εργαστηρίου. Τίθεται το χρονοδιάγραμμα της παρουσίασης και ανάλογα το στάδιο υλοποιούνται και ελέγχονται οι εργασίες.

3) Ανάλυση παρουσίασης

Κάθε μέλος του ΕρΕγΕπ μπορεί να γίνει μέλος της Ομάδας Ταινιοθήκης και να αναλάβει μια ή περισσότερες παρουσιάσεις προσωπικά ή σε συνεργασία με άλλα μέλη.

Ο/Η Διευθυντής/τρια του Εργαστηρίου σε συνεργασία με το/τα μέλος/η αποφασίζουν το θέμα. Με την ανάληψη μιας παρουσίασης, το/τα μέλος/η οφείλει/ουν να ολοκληρώσει/ουν τα διάφορα στάδια μέσα στο χρονοδιάγραμμα που του/ς δίνεται (όπως θα αναπτυχθεί στη συνέχεια).

3) Τα είδη των παρουσιάσεων

A) Θεματικές Παρουσιάσεις

Οι θεματικές παρουσιάσεις είναι οι παρουσιάσεις στις οποίες επιλέγεται ένα θέμα ή γεγονός, ώστε με αφορμή αυτό να αναδειχθεί τα νομικά (και ιδίως εγκληματολογικά) ζητήματα. Στη θεματική παρουσίαση, το αντικείμενο της ταινίας χρησιμοποιείται ως εφαλτήριο για τα όσα θεωρητικά αναπτυχθούν από το/τα μέλος/η, ώστε να συνδεθεί η αφηρημένη νομική και εγκληματολογική διάσταση με το συγκεκριμένο περιστατικό /γεγονός που περιγράφεται στην ταινία.

B) Υποθέσεις εργασίας (Case studies) & Σκιαγράφηση (Profiling)

Οι παρουσιάσεις συγκεκριμένων υποθέσεων είναι οι παρουσιάσεις στις οποίες αναλύεται εγκληματολογικά η προσωπικότητα ενός συγκεκριμένου εγκληματία και οι ιδιαιτερότητες της συγκεκριμένης υπόθεσης. Αντίθετα από τις θεματικές παρουσιάσεις, ο στόχος εδώ είναι να εξεταστεί η προσωπικότητα του δράστη, σκιαγραφώντας την ψυχοσύνθεσή του, τον τρόπο δράσης του και κίνητρό του, επισημαίνοντας παράλληλα και το σχετικό ιστορικό της υπόθεσης, καθώς και τη μεταχείριση του εγκληματία και την αντιμετώπιση που είχε η όλη υπόθεση από τις αρχές.

4) Τα στάδια προετοιμασίας της παρουσίασης

A) Οι θεματικές

Οι θεματικές είναι οι κεντρικοί άξονες της παρουσίασης. Σε αριθμό ανέρχονται κατά μέσο όρο σε 3-4 (ανάλογα με τις απαιτήσεις του θέματος). Σε αυτές ορίζονται τα επί μέρους θέματα με τα οποία θα ασχοληθεί το κάθε μέλος στο πλαίσιο της παρουσίασης. Οι θεματικές είναι το πρώτο στάδιο, και βάσει του κανονισμού (βλ. Παράρτημα 1) πρέπει να σταλούν στον/στην Διευθυντή/τρια μέσα σε δέκα (10) ημέρες από την ανάληψη της παρουσίασης. Αν την παρουσίαση έχουν αναλάβει περισσότερα του ενός άτομα, στο αρχείο που αποστέλλεται προς έλεγχο αναγράφεται δίπλα από κάθε θεματική και το ονοματεπώνυμο του μέλους που την αναλαμβάνει. Μαζί με αυτές, παρατίθενται από κάτω και το/τα βίντεο που θα χρησιμοποιηθούν. Οι θεματικές έχουν αυτήν τη μορφή:

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Θέμα: Υπόθεση Σρεμπρένιτσα

Θεματικές:

Θεμ. 1: Εγκλήματα πολέμου και εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας - Ορισμός - Ανάπτυξη νομικού πλαισίου

Θεμ. 2: Η απαγόρευση της γενοκτονίας - Χαρακτήρας jus cogens - Δικονομικά ζητήματα και jus cogens

Θεμ. 3: Η υπόθεση της Srebrenica - Ιστορικοκοινωνικό Πλαίσιο

Θεμ. 4: Η αρχή της μη επέμβασης

Θεμ. 5: Ο ρόλος του ΔΠΔ και του ΔΠΔΓ στην απόδοση δικαιοσύνης για εγκλήματα πολέμου και εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας.

Και προτείνουμε τα ακόλουθα βίντεο:

www.youtube.com/watch?v=HdMOG3gJvYs

<http://videos.huffingtonpost.com/the-lost-images-of-the-srebrenica-massacre-517259795>

<http://www.icty.org/srebrenica20/>

<http://edition.cnn.com/videos/world/2015/07/08/pkg-amanpour-bosnia-srebrenica.cnn>

B) Τα διαγράμματα

Τα διαγράμματα είναι τα περιεχόμενα της εισήγησης. Σε αυτά σκιαγραφούνται οι ενότητες και υποενότητες που θα αναπτυχθούν στην εισήγηση. Τα διαγράμματα αποστέλλονται τουλάχιστον τέσσερις (4) εβδομάδες πριν την ημερομηνία παρουσίασης στον/στην Διευθυντή/τρια. Σε αυτό το στάδιο, το/τα μέλος/η συγκεντρώνει/ουν και μελετά/ουν το βιβλιογραφικό υλικό. Μαζί με τα διαγράμματα, στο ίδιο αρχείο, το/τα μέλος/η παραθέτει/ουν και μια λίστα με την ενδεικτική βιβλιογραφία. Κατά τη συγκέντρωση του βιβλιογραφικού υλικού, ελέγχεται πρώτα αν υπάρχει σχετική βιβλιογραφία των διδασκόντων, ώστε αν υπάρχει να παραπεμφθεί. Τα διαγράμματα (όπως και οι θεματικές) μπορούν να σταλούν πίσω από τον/την Διευθυντή/τρια με σχόλια για διορθώσεις. Όταν διορθωθούν, αποστέλλονται διορθωμένα προς τελική έγκριση. Η μορφολογία, που διέπεται από τους κανόνες συγγραφής (βλ. Παράρτημα 2), είναι η εξής: Το αρχείο πρέπει να είναι σε .docx (όπως και όλα τα αρχεία) και το όνομά του πρέπει να έχει τον αριθμό 1 (για λόγους ταξινόμησης), το επίθετο του μέλους, τον τίτλο της παρουσίασης και τον αριθμό της θεματικής (π.χ. 1_Παπαδόπουλος_Υπόθεση Χ-Διάγραμμα 2).

Τα διαγράμματα έχουν την ακόλουθη μορφή:

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ ΣΡΕΜΠΡΕΝΙΤΣΑ

2. Η απαγόρευση της γενοκτονίας - Χαρακτήρας *jus cogens* - Δικονομικά ζητήματα και *jus cogens*

Διάγραμμα

1^η ενότητα: Έννοια και περιεχόμενο της γενοκτονίας

- Ιστορική προσέγγιση της γενοκτονίας
- Η έννοια της γενοκτονίας στο σύγχρονο διεθνές δίκαιο

2^η ενότητα: Η απαγόρευση της γενοκτονίας με κανόνα αναγκαστικού δικαίου (jus cogens)

- Η έννοια του jus cogens
 - Χαρακτηριστικά του κανόνα
 - Αναγνωρισμένοι κανόνες jus cogens
- Υποθέσεις παραβίασης jus cogens περί γενοκτονίας

3^η ενότητα: Αναγνώριση αρμοδιότητας του δικαστηρίου και jus cogens

- Η αρμοδιότητα του Διεθνούς Δικαστηρίου του ΟΗΕ
- Αναρμοδιότητα και ζητήματα παραβιάσεων jus cogens

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

Ελληνική και μεταφρασμένα

Εγχειρίδια και μονογραφίες

- Αντωνόπουλος Κωνσταντίνος, Μαγκλιβέρας Κωνσταντίνος (Επιμ.), *Το Δίκαιο της Διεθνούς Κοινωνίας*, 2^η έκδοση, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, 2014.
- Ρούκουνας Εμμανουήλ, *Δημόσιο Διεθνές Δίκαιο*, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, 2011.
- Παπαδόπουλος Σ., *Το έγκλημα της γενοκτονίας στο διεθνές δίκαιο και η περίπτωση των Ελλήνων του Πόντου*, Τετράδια Διεθνούς δικαίου, Νομική Βιβλιοθήκη, 2022.

Ξενόγλωσση

Εγχειρίδια και μονογραφίες

- Ratner Steven R., Abrams Jason, Bischoff James, *Accountability for Human Rights Atrocities in International Law: Beyond the Nuremberg Legacy*, 2nd Edition, Oxford University Press, 2001.
- Brownlie Ian, *Principles of Public International Law*, Oxford University Press, 8th edition, 2012.
- Crawford James - Koskeniemi Martti, *The Cambridge Companion to International Law*, Cambridge University Press, 2012.
- Kittichaisaree Kriangsak, *International Criminal Law*, Oxford University Press, 2001.
- Higgins Louis H., *International Law, Cases and Materials*, 5th edition, West, American Casebook Series, 2009.
- Shaw Malcolm N., *International Law*, 5th edition, Cambridge University Press, 2003.

Νομολογία Διεθνούς Ποιν. Δικαστηρίου της Ρουάντα

- Prosecutor v. Jean-Paul Akayesu, Case No. ICTR-96-4-T, ICTR T. Ch. I, 2 Sept. 1998
- Prosecutor v. Jean Kambanda, Case No. ICTR-97-23-S, ICTR T. Ch., 4 Sept. 1998

Γ) Οι Εισηγήσεις

Οι εισηγήσεις αποτελούν το κείμενο το οποίο θα χρησιμοποιηθεί στην παρουσίαση και μέσα από το οποίο θα αναπτυχθεί η θεματική με τις επιμέρους ενότητες της. Η έκτασή του εξαρτάται από τη θεματική, αλλά μια εισήγηση δεν θα πρέπει να ξεπερνά κατά κανόνα τις 1300 λέξεις κειμένου (χωρίς τις παραπομπές/βιβλιογραφία, με τη μορφολογία των κανόνων συγγραφής). Οι εισηγήσεις αποστέλλονται στον/στην Διευθυντή/τρια για έγκριση. Οι εισηγήσεις πρέπει να είναι τεκμηριωμένες, δηλαδή να περιέχουν παραπομπές και στο τέλος βιβλιογραφία. Για τους κανόνες συγγραφής, βλ. Παράρτημα 2. Οι εισηγήσεις θα πρέπει να αποσταλούν στον/ην Διευθυντή/τρια του ΕρΕγΕπ στην ολοκληρωμένη τους μορφή, τουλάχιστον δύο (2) εβδομάδες πριν την ημέρα παρουσίασης. Για παράδειγμα εισήγησης, βλ. Παράρτημα 3.

Δ) Οι ταινίες

Ως ταινίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν μέρη από διαφορετικά βίντεο που ενώθηκαν σε ένα. Το μέλος μπορεί να τα βρει στο διαδίκτυο. Οι ταινίες όπως αναφέρθηκε προτείνονται μαζί με τις θεματικές. Η έκταση της ταινίας δεν πρέπει να ξεπερνά συνολικά τα **45 λεπτά**.

Ε) Η προβολή σε Power point

Η προβολή σε power point είναι απαραίτητο στοιχείο της παρουσίασης. Το power point παρουσιάζεται μαζί με την παρουσίαση των εισηγήσεων. Στόχος του είναι να δείχνει επιγραμματικά (λέξεις/φράσεις κλειδιά κα μόνο) τα βασικά σημεία της εισήγησης κατά το χρόνο που παρουσιάζεται, αλλά και κατ'εξάιρεση και οπτικό υλικό (εικόνες, σχεδιαγράμματα) που μολονότι δεν μπορούν να συμπεριληφθούν στην ταινία, θεωρείται ότι αξίζει να παρουσιαστούν κατά την εισήγηση. Τα power point πρέπει να βρίσκονται σε συμφωνία με την εισήγηση, και να μην περιέχουν επιπλέον ή διαφορετικά στοιχεία, που δεν αναπτύχθηκαν στην εισήγηση. Ετοιμάζονται στην εβδομάδα που πρέπει να σταλούν οι εισηγήσεις (δηλαδή 2 εβδομάδες προ της ημερομηνίας παρουσίασης). Για παράδειγμα παρουσίασης σε power point, βλ. Παράρτημα 4.

ΣΤ) Τα μέσα πρόσκλησης για την παρουσίαση

Προκειμένου να ενημερωθούν τα μέλη του ΕρΕγΕπ, αλλά και ευρύτερα το φοιτητικό κοινό, ώστε να προσέλθουν, η παρουσίαση δημοσιεύεται με: α) μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, β) αφίσες (όταν η παρουσίαση γίνεται δια ζώσης) και γ) μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

i. Μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου

Κατά κανόνα, για κάθε παρουσίαση που επίκειται να παρουσιαστεί, αποστέλλεται ενημερωτικό μήνυμα από τη διεύθυνση του ΕρΕγΕπ σε όλα τα μέλη του, το οποίο περιλαμβάνει σε ηλεκτρονική μορφή και την αφίσα.

ii. Αφίσες

Οι αφίσες είναι έντυπες και τοιχοκολλούνται στους τοίχους του κτηρίου της Σχολής. Περιλαμβάνουν το λογότυπο του Πανεπιστημίου και του ΕρΕγΕπ και ακολουθούν ένα συγκεκριμένο πρότυπο (βλ. Παράρτημα 4). Ωστόσο, ορισμένα χαρακτηριστικά (όπως το background) μπορούν να προσαρμόζονται κάθε φορά ανάλογα με το θέμα της παρουσίασης. Η γραμματοσειρά είναι πάντα με μαύρο χρώμα.

iii. Μέσα κοινωνικής δικτύωσης

Ανακοίνωση επικείμενης παρουσίασης μπορεί να γίνει και σε όλα τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

6) Η παρουσίαση

Β) Παρουσίαση των εισηγήσεων και προβολή της ταινίας

Την ημέρα της παρουσίασης, όπου έχουν γίνει όλες οι απαραίτητες προετοιμασίες, συνήθως προηγείται μια πρόβα της παρουσίασης, ώστε να διορθωθούν και οι τελευταίες λεπτομέρειες. Στην ώρα της παρουσίασης, πρώτα γίνεται μια περίληψη των όσων θα παρουσιαστούν και ακολουθούν εναλλάξ οι εισηγήσεις και η προβολή αποσπασμάτων της ταινίας. Ο χρόνος όλων των ομιλιών συνολικά δεν πρέπει να ξεπερνά τα **45 λεπτά**.

Μόλις ολοκληρωθεί η παρουσίαση ακολουθεί συζήτηση με τα υπόλοιπα μέλη και τους συμμετέχοντες. Σ' αυτό το στάδιο, το κοινό μπορεί να υποβάλει ερωτήσεις (για την απάντηση των οποίων η μέριμνα ανήκει κατ' αρχήν στον/στους παρουσιαστές) και σχόλια/παρατηρήσεις. Εδώ συμμετέχει και ο Διευθυντής/τρια του ΕρΕγΕπ, ο/η οποίος/α μπορεί να φωτίσει το θέμα με περαιτέρω πτυχές, να αναφέρει ζητήματα που ενδεχομένως παραλήφθηκαν και να κάνει σχόλια επί της παρουσίασης.

Παράρτημα 1 - Κανονισμός Ομάδας Ταινιοθήκης

α) Υποχρεώσεις και Δικαιώματα μελών:

- i. Κάθε μέλος έχει δικαίωμα στην ανάληψη μίας ή περισσότερων παρουσιάσεων.
- ii. Κάθε μέλος έχει δικαίωμα να ζητά και να λαμβάνει συνδρομή και συμβουλές από τον Διευθυντή/τρια του ΕρΕγΕπ.
- iii. Υπάρχει άμεση επικοινωνία του μέλους με τον/την Διευθυντή/τρια για ζητήματα, που αφορούν την παρουσίασή του για συμβουλές και για όποιο πρόβλημα ενδεχομένως προκύψει.
- iv. Κάθε μέλος είναι υποχρεωμένο, με υπευθυνότητα, συνέπεια και σεβασμό, να θέτει προθεσμίες που να μπορεί το ίδιο να διεκπεραιώσει.
- v. Από τη στιγμή που τίθεται μία συγκεκριμένη ημερομηνία παρουσίασης και αναγράφεται στο ημερολόγιο του ΕρΕγΕπ, το μέλος έχει την υποχρέωση να αποστείλει ολοκληρωμένες τις εισηγήσεις του στον/στην Διευθυντή/τρια δύο εβδομάδες πριν από αυτή την ημερομηνία, ούτως ώστε να γίνουν οι απαραίτητες διορθώσεις.

β) Χρονοδιάγραμμα:

- i. Από τη στιγμή που ένα μέλος ή ομάδα μελών αναλάβει συγκεκριμένο θέμα, υπάρχει χρονικό περιθώριο 10 ημερών ώστε να καθοριστούν οι ανάλογες θεματικές ενότητες, οι οποίες αποστέλλονται στον Διευθυντή/τρια. Στη συνέχεια, το κάθε μέλος αναλαμβάνει από μία θεματική ενότητα, για την οποία ετοιμάζει σχετικό διάγραμμα και βιβλιογραφία. Το διάγραμμα της παρουσίασης πρέπει να έχει αποσταλεί στον Διευθυντή/τρια το αργότερο τέσσερις εβδομάδες πριν την

- καθορισμένη ημερομηνία.
- ii. Σε περίπτωση που οποιαδήποτε από τις προθεσμίες δεν τηρηθεί, αυτομάτως η παρουσίαση ακυρώνεται.
 - iii. Τονίζεται ότι η διάθεση συνεργασίας είναι απαραίτητη για να επιτευχθεί το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα. Όλα τα μέλη που αναλαμβάνουν εισηγήσεις στην Ομάδα Ταινιοθήκης, λειτουργούν στο πλαίσιο της ευρύτερης ομάδας του Εργαστηρίου Εγκληματολογικών Επιστημών, κάτι το οποίο δεν πρέπει να παραβλέπουν.

Παράρτημα 2 - Κανόνες Συγγραφής Εισηγήσεων (ό,τι ισχύει για κάθε συγγραφή)

ΓΕΝΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ

Μορφή κειμένου

- περιθώρια σελίδων επάνω-κάτω: 2,54 και αριστερά-δεξιά: 3,18
- γραμματοσειρά Times New Roman ή Calibri
- μέγεθος στοιχείων 12
- διάστιχο 1,5

ΚΑΝΟΝΕΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

1. Τα ονόματα των συγγραφέων μπαίνουν σε αλφαβητική κατάταξη και στην ονομαστική τους και αναγράφεται ολόκληρο το ονοματεπώνυμο (όπου γνωρίζουμε) θέτοντας πρώτα το επώνυμο και μετά το όνομα (π.χ. Συκιώτου Αθανασία).
2. Οι συγγραφείς παραπέμπονται με όρθια στοιχεία και τα έργα εάν μεν είναι μονογραφίες, ή εγχειρίδια, με πλάγια, εάν είναι μελέτες/άρθρα με εισαγωγικά και το περιοδικό με πλάγια, π.χ.
 - a. **Συκιώτου Αθανασία, *Το Διαδίκτυο ως σύγχρονο όχημα θυματοποίησης*, Εκδόσεις Αντ. Σάκκουλα, 2009.**
 - b. **Συκιώτου Αθανασία, «Η δεινή υποχρέωση στη ζωή ή η παρέμβαση της Αντεγκληματικής πολιτικής στη ρύθμιση της ζωής και του θανάτου», *Δικαιώματα του Ανθρώπου*, (40) 2008, σσ.1165-1211.**

3. Όταν υπάρχει συλλογικό έργο δεν αναφέρεται ως «συλλογικό έργο» (αυτό γίνεται συνήθως στις βιβλιοθήκες...). Στις παραπομπές και εν γένει βιβλιογραφικές αναφορές ως συγγραφέας μπαίνει το όνομα του επιμελητού του έργου/τόμου π.χ.: **Συκιώτου Αθανασία (Επιμ.), *Αλλοδαποί στην Ελλάδα: ένταξη ή περιθωριοποίηση;*, Πρακτικά Συνεδρίου που διοργανώθηκε από τον Τομέα Ποινικών και Εγκληματολογικών Επιστημών ΔΠΘ στις 28-29 Νοεμβρίου 2006, Εκδ. Αντ. Σάκκουλα, 2008.**
4. Όταν παραπέμπεται μελέτη σε συλλογικό έργο γίνεται αναφορά εκτός από τον συγγραφέα και στον επιμελητή του έργου, π.χ. **Συκιώτου Αθανασία, «Εμφυλη Εγκληματικότητα: Μια απόπειρα κριτικής προσέγγισης», στο: Κουράκης Νέστωρ (Επιμ.), *Εμφυλη Εγκληματικότητα – Ποινική και εγκληματολογική προσέγγιση του φύλου*, 2η έκδοση, Εκδ. Αντ. Σάκκουλα, 2009, σσ.83-458.**
5. Όπου γνωρίζουμε, σημειώνουμε και την σειρά της έκδοσης (1^η, 2^η, κλπ).
6. Στις μελέτες, όταν γνωρίζουμε τις συνολικές σελίδες παραπέμπουμε έτσι: **σσ.1165-1211**, άλλως μόνο την πρώτη με μνεία ότι υπάρχουν και επόμενες: **σ.1165 επ.**
7. Στα περιοδικά αναφέρουμε τις καθιερωμένες συντομογραφίες τους (π.χ. ΠοινΧρ, ΠοινΔικ) και δεν συντέμνουμε όπως μας αρέσει. Εάν δεν γνωρίζουμε την καθιερωμένη συντομογραφία αναγράφουμε ολόκληρο τον τίτλο και όχι όπως ενδεχομένως τον βρίσκουμε σε άλλη παραπομπή (αυτό κυρίως για τα ξενόγλωσσα που δεν είναι και τόσο γνωστά). Γράφουμε εκτός από το έτος και το τεύχος δημοσίευσης π.χ. **ΠοινΧρ (5), 2000**, σσ.389-405.

Παραπομπές ιστοσελίδων

Σχετικά με τις παραπομπές στις ιστοσελίδες, αναφέρουμε πάντοτε ολογράφως και στα ελληνικά τον φορέα στον οποίο παραπέμπουμε.

Όσον αφορά τις ηλεκτρονικές παραπομπές σε συγγράμματα/εκθέσεις κλπ., τα στοιχεία παρατίθενται με την εξής σειρά:

- Επώνυμο και όνομα συγγραφέα ή οργανισμού, τίτλος έργου, εκδότης, τόπος, ημερομηνία έκδοσης, ιστοσελίδα.

Παράρτημα 3 - Υπόδειγμα Εισήγησης

Γενοκτονία στη Σρεμπρένιτσα

2. Η απαγόρευση της γενοκτονίας - Χαρακτήρας *jus cogens* - Δικονομικά ζητήματα και *juscogens*

Έννοια και περιεχόμενο γενοκτονίας

Ο όρος γενοκτονία πρωτοδιατυπώθηκε από τον Raphael Lemkin¹ ως «genocide», από τις λατινικές λέξεις «genus» (: γένος) και «-cide» που προέρχεται από το ρήμα «caedere» (: φονεύω), ενώ η ελληνική απόδοση του όρου, «γενοκτονία» προέρχεται από τις ελληνικές λέξεις «γένος» και «κτείνω», που σημαίνει «φονεύω». Μολονότι η μαζική θανάτωση πληθυσμών δεν ήταν άγνωστο φαινόμενο τον 20^ο αιώνα, οι πράξεις γενοκτονίας που συνέβαλαν αποφασιστικά στην αναγνώρισή της από τη διεθνή κοινότητα ως ξεχωριστό και ιδιαίτερης σημασίας έγκλημα ήταν η γενοκτονία των Αρμενίων από την Οθωμανική Αυτοκρατορία κατά τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο (1915-1916), το Ολοκαύτωμα των Εβραίων² από τη Ναζιστική Γερμανία κατά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, και η γενοκτονία των Καμποτζιανών στην Καμπότζη από των «Ερυθρών Χμερ» (Khmer Rouge) στα μέσα της δεκαετίας του 1970³.

Το έγκλημα της γενοκτονίας αντιμετωπίστηκε αρχικά στις δίκες της Νυρεμβέργης ως έγκλημα κατά της ανθρωπότητας. Το πρώτο διεθνές κείμενο που αναφέρεται ρητά στη γενοκτονία είναι η Συνθήκη για την Αποτροπή και Τιμώρηση του Εγκλήματος της Γενοκτονίας του 1948. Η συνθήκη αυτή κωδικοποιεί το έγκλημα της γενοκτονίας ως κανόνα διεθνούς εθιμικού δικαίου και μάλιστα ως αναγκαστικού δικαίου (*jus cogens*). Βάσει του 1^{ου} άρθρου της συνθήκης, η γενοκτονία αναγνωρίζεται ως έγκλημα του διεθνούς

¹ Βλ. Andreopoulos G.J., *Genocide: Conceptual and Historical Dimensions*, University of Pennsylvania Press, 1994

² Cassese Antonio, *International Criminal Law*, 3rd edition, Oxford University Press, 2013, σελ. 109

³ Βλ. Fein H., *Genocide Watch*, Yale University Press, 1992

δικαίου, για το οποίο η διεθνής κοινότητα έχει υποχρέωση να τιμωρήσει, και συνεπώς καθίσταται ξεκάθαρη η υποχρεωτικού χαρακτήρα νομικής ισχύς της απαγόρευσης⁴.

Στο άρθρο 2 της συνθήκης η γενοκτονία ορίζεται ως οποιαδήποτε από τις κατωτέρω πράξεις που τελούνται με πρόθεση ολικής ή μερικής καταστροφής ομάδας εθνικής, εθνολογικής, φυλετικής ή θρησκευτικής, και τέτοιες είναι:

α) Φόνος των μελών της ομάδας

β) Σοβαρή βλάβη της σωματικής ή διανοητικής ακεραιότητας των μελών της ομάδας.

γ) Εκ προθέσεως υποβολή της ομάδας σε συνθήκες διαβίωσης ικανές να επιφέρουν την πλήρη ή την μερική καταστροφή της.

δ) Μέτρα που αποβλέπουν στην παρεμπόδιση των γεννήσεων στους κόλπους ορισμένης ομάδας.

ε) Αναγκαστική μεταφορά παιδιών μιας ομάδας σε άλλη ομάδα.

Το περιεχόμενο της διάταξης αποτέλεσε σημείο αναφοράς και για τα επερχόμενα ποινικά δικαστήρια⁵. Συγκεκριμένα, στο άρθρο 4 (2) του Καταστατικού του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου για την πρώην Γιουγκοσλαβία, στο οποίο επαληθεύεται πως η γενοκτονία είναι ένα έγκλημα του διεθνούς δικαίου «που αρνείται το δικαίωμα στην ύπαρξη ολόκληρων ανθρώπινων ομάδων». Αλλά το ίδιο περιεχόμενο με το άρθρο 2 της συνθήκης για τη γενοκτονία έχει και το άρθρο 6 του Καταστατικού του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου για την απαγόρευση της γενοκτονίας.

Αυτό που διαφοροποιεί το έγκλημα της γενοκτονίας από τα άλλα εγκλήματα πολέμου είναι πως ενώ στα δεύτερα η στοχοποίηση μιας ομάδας ανθρώπων γίνεται στο πλαίσιο μιας ευρύτερης και συστηματικής επίθεσης⁶, στη γενοκτονία η ομάδα ανθρώπων είναι ο ίδιος ο στόχος, που αποβλέπει στον αφανισμό τους⁷. Το έγκλημα μπορεί να τελεστεί

⁴ Παπασλιώτος Ι. Απόστολος, *Το Έγκλημα της Γενοκτονίας*, Θεσσαλονίκη, 1966, σελ. 35

⁵ Κοινή είναι και με το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο για την Ρουάντα, βλ. Schabas A. William, *Genocide In International Law*, Cambridge University Press, 2000, σελ. 100.

⁶ Kittichaisaree Kriangsak, *International Criminal Law*, Oxford University Press, 2001, σελ. 69

⁷ Cryer Robert, Friman Haka, Robinson Darryl, Wilmshurst Elizabeth, *An Introduction to*

τόσο με θετικές πράξεις, όσο και με παραλείψεις⁸.

Για την παραδοχή της ευθύνης ενός κράτους που κατηγορείται για το έγκλημα της γενοκτονίας, δεν απαιτείται το έγκλημα να έλαβε χώρα στο δικό του έδαφος, αρκεί να διαπιστωθεί η συστηματική εξόντωση ενός πληθυσμού, με τρόπο που να πληρείται η νομοτυπική μορφή του άρθρου 2 της σύμβασης για τη γενοκτονία, η οποία πάντως, λόγω της σοβαρότητας του εγκλήματος, απαιτεί αδιάψευστες αποδείξεις⁹.

Η απαγόρευση της γενοκτονίας με κανόνα αναγκαστικού δικαίου (jus cogens)

Όπως προειπώθηκε, η απαγόρευση της γενοκτονίας δεν συνιστά απλώς έναν κανόνα διεθνούς δικαίου που απορρέει από το περιεχόμενο μιας σύμβασης ή που μπορεί να μεταβληθεί με τη διεθνή πρακτική. Αντιθέτως, η απαγόρευση της γενοκτονίας ανάγεται σε κανόνα αναγκαστικού δικαίου (*jus cogens*)¹⁰.

Ο κανόνας *jus cogens* διαφέρει από τους λοιπούς, ενδοτικούς ως επί το πλείστον, κανόνες του διεθνούς δικαίου στο ότι απαγορεύει την οιαδήποτε απόκλιση από το περιεχόμενό του, ανεξαρτήτως της βούλησης των κρατών¹¹. Οποιαδήποτε σύμβαση προβλέπει περιεχόμενο που αντιβαίνει σε έναν κανόνα *jus cogens* καθίσταται άκυρη *ab initio* (Άρθρο 53 της Σύμβασης της Βιέννης)¹². Ο ίδιος ο κανόνας είναι κατά βάση εθιμικής προέλευσης¹³, και συνεπώς η εμβέλειά του εκτείνεται σε όλα τα κράτη του ΟΗΕ, δίχως ωστόσο να εξαιρούνται από την ισχύ του ακόμη και οι «επίμονοι αντιρρησίες»¹⁴.

International Criminal Law and Procedure, 3rd edition, Cambridge University Press, 2014, σελ. 205

⁸ Βλ. Σχετικά με την καταδίκη του Πρωθυπουργού της Ρουάντα για την παράλειψή του να λάβει μέτρα που θα απέτρεπαν τις σφαγές που λάμβαναν μέρος στην Καμπάντα, ενώ είχε προηγουμένως ειδοποιηθεί και εν πάση περιπτώσει γνώριζε την κατάσταση: Prosecutor v. Jean Kambanda, Case No. ICTR-97-23-S, ICTRT. Ch., 4 Sept. 1998, para. 40 (1)-(4)

⁹Βλ. σχετικά Prosecutor v. Jean-Paul Akayesu, Case No. ICTR-96-4-T, ICTR T. Ch. I, 2 Sept. 1998, paras. 123-30.

¹⁰ Harris D.J., *Cases and Materials on International Law*, 6th Edition, Thomson Sweet and Maxwell, London, 2010, σελ. 694-698

¹¹ Ρούκουνας Εμμανουήλ, *Δημόσιο Διεθνές Δίκαιο*, Νομική Βιβλιοθήκη, 2011, Αθήνα, σελ. 157

¹² Klabbbers Jan, *International Law*, Cambridge University Press, 2013, σελ. 53

¹³ Evans D. Malcolm, *International Law*, 4th Edition, Oxford University Press, 2014, σελ.115

¹⁴Σαλωνίδης Κωνσταντίνος, *Οι πηγές του διεθνούς δικαίου*, σε Αντωνόπουλος Κωνσταντίνος, Μαγκλιβέρας Κωνσταντίνος (Επιμ.), *Το Δίκαιο της Διεθνούς Κοινωνίας*, 2^η έκδοση, εκδ. Νομική

Αναγνώριση αρμοδιότητας του δικαστηρίου και *jus cogens*

Ένα από τα μείζονα ζητήματα που ανακύπτουν, είναι η «σύγκρουση» ενός κανόνα *jus cogens* με τη διεθνή δικονομία. Ακριβέστερα, ο προβληματισμός εντοπίζεται στο κατά πόσο οι διεθνείς δικονομικοί κανόνες μπορούν να εμποδίσουν την εκδίκαση διαφορών, ακόμη και σε παραβιάσεις τέτοιας ιεραρχικής αξίας, όπως αυτοί του αναγκαστικού δικαίου.

Για να μπορέσει ένα διεθνές δικαστήριο να επιδικάσει μια υπόθεση, πρέπει να είναι αρμόδιο για αυτό. Η αρμοδιότητα ενός διεθνούς δικαστηρίου απορρέει από την αντίστοιχη εξουσιοδότηση ενός κράτους, με την οποία αναγνωρίζεται η εξουσία του δικαστηρίου να επιλύει διαφορές που το αφορούν.

Σύμφωνα με αυτή την αρχή είναι και το καταστατικό του Διεθνούς Δικαστηρίου των ΗΕ. Στο άρθρο 36 (2) ορίζεται πως τα κράτη που αποδέχονται το καταστατικό θα μπορούν οποτεδήποτε να αναγνωρίσουν την αρμοδιότητα του δικαστηρίου ως υποχρεωτική, το δε δικαστήριο, σε περίπτωση αμφιβολίας, είναι αρμόδιο να κρίνει αν έχει αρμοδιότητα βάσει του 36 (6). Σε περίπτωση όμως που ένα κράτος δεν έχει αναγνωρίσει την αρμοδιότητα στο δικαστήριο, τότε απολαμβάνει την κρατική ασυλία, και συνεπώς βάσει της αρχής της ισότητας των κρατών, κανένα άλλο κράτος δεν μπορεί να το δικάσει¹⁵.

Παρόλα αυτά, υποστηρίζεται στη θεωρία από ορισμένους η γνώμη ότι σε περιπτώσεις παραβίασης κανόνα *jus cogens* δεν συμβαίνει το ίδιο. Σύμφωνα με αυτή, μια παραβίαση *jus cogens* παρέχει οικουμενική δικαιοδοσία¹⁶ (universal jurisdiction) στα κράτη του ΟΗΕ, όπως συμβαίνει και με την πειρατεία (άρθρο 105 της Σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας). Με την οικουμενική δικαιοδοσία, κάθε κράτος έχει την αρμοδιότητα να εναγάγει το παραβιάζον κράτος στο διεθνές δικαστήριο και να το υποχρεώσει να συμμορφωθεί με την απόφασή του.

Βιβλιοθήκη, 2014, σελ. 73

¹⁵ Knuchel Sevrine, «State Immunity and The Promise Of Jus Cogens», *Northwestern Journal of International Human Rights*, Vol. 9, Issue 2, 2011, σσ. 149-183, σελ. 150

¹⁶ Batog J. Andrew, «The Piracy Analogy and Modern Universal Jurisdiction», 2010, διαθέσιμο στο <https://respondeat.wordpress.com/2010/04/10/the-piracy-analogy-and-modern-universal-jurisdiction/>

Ωστόσο, και με βάση τη νομολογία του Διεθνούς Δικαστηρίου¹⁷, φαίνεται πως σε επίπεδο διεθνούς δικαίου η κρατική ασυλία αποτρέπει τα κράτη να εναγάγουν άλλο κράτος βάσει την αρχή της κυρίαρχης ισότητας (*acta jure imperii*), ακόμη και όταν η επίδικη διαφορά σχετίζεται με κανόνα *jus cogens*¹⁸. Μολονότι η ιεραρχικά ανώτερη θέση των κανόνων αυτών περιορίζει την κρατική κυριαρχία κατά το μέρος που το κράτος δεν γίνεται να αποδεσμευτεί από την εφαρμογή τους, ο περιορισμός αυτός δεν μπορεί να φτάσει σε σημείο όπου να καταργείται η κρατική ασυλία, όσο και αν αυτό μπορεί να μειώσει σημαντικά στην πράξη την τιμώρηση εγκλημάτων, όπως αυτών της γενοκτονίας.

¹⁷ Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Bosn. & Herz. v. Serb. & Mont.), Judgment of Feb. 26, 2007, διαθέσιμο στο <http://www.icj-cij.org/docket/files/91/13685.pdf>

¹⁸ Knuchel Sevrine, *idem*, σελ. 150.

Βιβλιογραφία

Ελληνική και μεταφρασμένη

Εγχειρίδια και μονογραφίες

- Παπασλιώτος Ι. Απόστολος, *Το Έγκλημα της Γενοκτονίας*, Θεσσαλονίκη, 1966
- Σαλωνίδης Κωνσταντίνος, *Οι πηγές του διεθνούς δικαίου*, σε Αντωνόπουλος Κωνσταντίνος, Μαγκλιβέρας Κωνσταντίνος (Επιμ.), *Το Δίκαιο της Διεθνούς Κοινωνίας*, 2^η έκδοση, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, 2014
- Ρούκουνας Εμμανουήλ, *Δημόσιο Διεθνές Δίκαιο*, Νομική Βιβλιοθήκη, 2011

Ξενόγλωσση

Εγχειρίδια και μονογραφίες

- Andreopoulos G.J., *Genocide: Conceptual and Historical Dimensions*, University of Pennsylvania Press, 1994
- Cassese Antonio, *International Criminal Law*, 3rd edition, Oxford University Press, 2013
- Cryer Robert, Friman Haka, Robinson Darryl, Wilmshurst Elizabeth, *An Introduction to International Criminal Law and Procedure*, 3rd edition, Cambridge University Press, 2014
- Evans D. Malcolm, *International Law*, 4th Edition, Oxford University Press, 2014
- Fein H., *Genocide Watch*, Yale University Press, 1992
- Harris D.J., *Cases and Materials on International Law*, 6th Edition, Thomson Sweet and Maxwell, London, 2010
- Kittichaisaree Kriangsak, *International Criminal Law*, Oxford University Press, 2001
- Klabbers Jan, *International Law*, Cambridge University Press, 2013
- Schabas A. William, *Genocide In International Law*, Cambridge University Press, 2000.

Άρθρα/Μελέτες

- Batog J. Andrew, «The Piracy Analogy and Modern Universal Jurisdiction», 2010, διαθέσιμο στο <https://respondeat.wordpress.com/2010/04/10/the-piracy-analogy-and-modern-universal-jurisdiction/>
- Knuchel Sevrine, «State Immunity And The Promise Of Jus Cogens», *Northwestern Journal of International Human Rights*, Vol. 9, Issue 2, 2011, σσ. 149-183

Νομολογία

- Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Bosn. & Herz. v. Serb. & Mont.), Judgment of Feb. 26, 2007
- Prosecutor v. Jean-Paul Akayesu, Case No. ICTR-96-4-T, ICTR T. Ch. I, 2 Sept. 1998
- Prosecutor v. Jean Kambanda, Case No. ICTR-97-23-S, ICTR T. Ch., 4 Sept. 1998

Παράρτημα 4 - Υπόδειγμα Προβολής Powerpoint

(Κάντε διπλό κλικ στην εικόνα για να ξεκινήσει η παρουσίαση)

Γενοκτονία στη Σρεμπρένιτσα

Η απαγόρευση της γενοκτονίας -
Χαρακτήρας *ius cogens* - Δικονομικά
ζητήματα και *ius cogens*

Πεφτίνας Αθανάσιος,

3^ο ετής φοιτητής Νομικής Δ.Π.Θ.,

Μέλος ΕρΕγΕπ Δ.Π.Θ.

